

*Niciodată nu
e prea târziu*

Verișoarele din Carolina * 3

*Niciodată nu
e prea târziu*

MICHAEL PHILLIPS

Traducere de Mihaela Tocuț-Addy

 CASACĂRȚII

Oradea, 2018

Copyright © 2007 Michael Phillips

Cartea a fost publicată în limba engleză cu titlul *Never Too Late*, la Bethany House Publishers, un imprint al Baker Publishing Group, Grand Rapids, Michigan, 49516, SUA.

Toate drepturile rezervate.

Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin editurii Casa Cărții. Orice reproducere sau selecție de texte din această carte este permisă doar cu aprobarea în scris a editurii Casa Cărții, Oradea.

Niciodată nu e prea târziu

de Michael Phillips

Copyright © 2017 Casa Cărții

OP 2, CP 30

410670, Oradea

Tel./Fax: 0259-469 057; 0359-800761; 0728-874975

E-mail: info@ecasacartii.ro

www.ecasacartii.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PHILLIPS, MICHAEL

Niciodată nu e prea târziu / Michael Phillips; trad.:
Mihaela Tocuț-Addy. - Oradea: Casa Cărții, 2018
ISBN 978-606-732-092-3

I. Tocuț-Addy, Mihaela (trad.)

821.111

Traducerea: Mihaela Tocuț-Addy

Editarea: Camelia Luncan

Tehnoredactarea: Vasile Gabrian

Corectura: Timeia Pop

Coperta: Marius Bonce

Tiparul executat la

Tinerilor de la gimnaziul Winship și liceele Eureka și Fortuna,
cărora am avut privilegiul să le fiu profesor de atletism.
Voi mi-ați îmbogățit viața în fel și chip și vă mulțumesc
pentru plăcutele amintiri ale prieteniiilor legate de-a lungul
anilor și ale minunatelor experiențe trăite împreună.

Cuprins

Prolog	9
1. Incendiul	11
2. Cu mult înainte de război	17
3. Grace	23
4. Prietenie	29
5. Jack Chioru'	33
6. O cană cu zahăr și doi biscuiți	39
7. Menuet	43
8. Furtună și foc	47
9. Misterioasa cale ferată	53
10. Răbdare și curaj	57
11. Fugarii	63
12. Peștera	71
13. Halta	73
14. Un nou sălaș	79
15. Puterea biscuiților	83
16. Înapoi în bucătărie	87
17. O nouă viață	93
18. Teroare	99
19. Revedere neașteptată	105
20. Din nou împreună	111
21. Renovare	117
22. Limonadă și sandviciuri	121
23. La pescuit	129
24. Scrisoarea	137
25. O sperietură zdravănă	141

26. Convalescență	149
27. Rafturi pentru cărți	153
28. Povestea fraților Daniels	159
29. Doamna Hammond	167
30. Katie, vânzătoarea	177
31. Vizita	187
32. O discuție dificilă	193
33. O mantie pe măsura oricui	197
34. Două inimi	201
35. Mătușa Nelda	203
36. Ziua fatidică	211
37. Urmări	221
38. Trei conversații	227
39. Henry și Josepha	235
40. Despărțire	243
41. Un vis împlinit	247
Epilog	249
Despre autor	253

Prolog

Tare-i năstrușnic cum, despre cei pe care crezi că îi cunoști cât se poate de bine, știi, de fapt, mai puține decât îți dai închipui.

În adâncul sufletului, fiecare nutrește bunăoară mai multe gânduri și simțăminte decât îți dai tu seama. Fiecare are un trecut, o întreagă existență de care nu ai habar și nici nu apuci să afli vreodată dacă nu îți dai silința să încerci.

De aceea-i, bag seama, așa de interesant – o adevărată aventură, s-ar putea zice – s-ajungi a cunoaște pe cineva. Căci nu se află pe lumea asta poveste mai captivantă decât povestea de viață pe care o are de spus un om – despre sine, despre întâmplările prin care a trecut, locurile pe unde l-au purtat pașii, ce a văzut și ce a învățat de-a lungul drumului. Nu degeaba se spune că despre viața fiecăruia s-ar putea scrie o carte. Totul e să știi cum s-o faci.

Pasămite de-aia mi-a plăcut mie să spun povești încă din copilărie, când început-am a-nșira la mărgăritare frățiorului meu Samuel. Pe atunci eram sclavi și născoceam fel și fel de istorioare ca să ne treacă timpul. Pe lângă snoavele plăsmuite de mine, îi mai spuneam ălui mic și povești știute din bătrâni – preferatele mele erau cele despre cumătrul Iepurilă și cumătrul Vulpoi. Mai apoi însă, crescând, am descoperit că poveștile cele mai frumoase sunt despre oameni – povești adevărate despre ceea ce li s-a întâmplat lor în viață. Hm, deși atunci poate că nu sunt, de fapt, „povești”...

Orișicum, povești ori ba, ele sunt de-a dreptul fascinante, iar mie mi-e drag să le depăn.

Incendiul

Henry Patterson nu avea niciun dușman. Așa credea, cel puțin, lumea.

De ce l-ar fi pândit primejdia pe un om atât de pașnic și de blajin n-a înțeles-o cu adevărat nimeni din Greens Crossing, în afară de cei implicați. Iar aceștia n-aveau, vezi bine, niciun interes să vorbească.

Ziua din ajun nu fusese una ieșită din comun. Doi necunoscuți veniseră la grajdul cu chirie să întrebe de proprietar. Când Henry le spuse că patronul nu este acolo, aceștia aruncară o privire piezișă în jur, apoi se îndepărtară călare. La început, Henry nu dădu mare importanță faptului, dar straniul schimb de cuvinte îi zăbovi în minte vreme îndelungată, tulburându-i somnul din noaptea aceea.

A doua zi se trezi, ca de obicei, la revărsatul zorilor. La micul dejun, servit împreună cu toată familia de la Rosewood, ceilalți se puseră de acord să facă la rându-le o vizită în oraș. Cum însă Henry și feciorul său, Jeremiah, trebuiau să ajungă la lucru devreme, ei fură primii care părăsiră călare plantația pe la șapte și jumătate.

După Războiul dintre State, organizația clandestină cunoscută sub numele de Ku Klux Klan, dedicată menținerii supremației rasei albe și conservării tradițiilor sudiste, se răspândise rapid în întregul Sud. Membrii organizației considerau că este

de datorია lor sfântă, în calitate de sudiști devotați, să îi pedepsească pe albi care îmbrățișau noua ordine... și pe negrii care nu își știau lungul nasului.

Deși nu era singura grupare rasistă care năpăstuaia comitatele din Sud, torturându-i și ucigându-i pe „negrii cu nasul pe sus”, Ku Klux Klan era, fără doar și poate, cea mai puternică și cea mai temută. Membrii săi, înveșmântați în robe albe, cu glugi înspăimântătoare pe cap, călare pe cai cu copitele căptușite ca să nu facă zgomot, atacau neauziți pe timp de noapte, stârnind panică și groază.

Klanul folosea, la alegere, trei tipuri de arme: pușca, torța sau ștreangul.

În orașele Greens Crossing și Oakwood, aflate la douăzeci de mile de Charlotte, în statul Carolina de Nord, vreo douăzeci de localnici, printre care nu puțini cetățeni de vază, fuseseră inițiați în tainele Klanului. Cu excepția unei spânzurări nereușite, până acum faptele lor reprobabile nu se soldaseră cu moartea nimănui. Dar în scurtă vreme asta avea, pare-se, să se schimbe.

Într-o zi din toamna anului 1869, membrii Klanului hotărâra bunăoară să schimbe tactica. Aveau să atace în plină zi, ca să-i vadă tot orașul și s-o țină minte. Ținta lor era un negru pe care îl cunoșteau cu toții de ani de zile. La drept vorbind, niciunul dintre ei nu avea vreo răfuială personală cu Henry Patterson. Acesta își știa lungul nasului, vorbea respectuos și, de când îl cunoșteau, nu făcuse neazuri nimănui. Problema era că trăia alături de anumite persoane care nu păreau a ști să facă diferența între albi și negri.

Și-apoi, era vorba de ceea ce reprezenta el. Henry Patterson era primul negru liber care se stabilise în ținut înainte de război, iar acum că aveau loc atâtea schimbări îngrijorătoare pretutindeni, mai că totul părea să fi început din cauza lui. Având în vedere că de la o vreme trăia pe plantația fraților Daniels, asasinarea lui era cea mai ușoară cale de răzbunare împotriva întregii șlehte de la Rosewood – albi și negri deopotrivă.

Și uite așa, cu puțin înainte de amiază, vreo cincisprezece indivizi înveșmântați în robe albe se năpustiră călare spre Greens Crossing. Torțele aprinse din mâinile lor nu erau menite să le lumineze calea, cum s-ar fi întâmplat dacă atacul ar fi avut loc în miez de noapte.

Nu, de astă dată aveau de gând să dea focului o altă întrebuițare.

Mary Ann, Templeton și Ward Daniels, Kathleen Clairborne și Josepha Black ajunseseră cu toții în Greens Crossing pe la ora unsprezece și se împrăștiaseră care pe unde. Frații Daniels aveau treabă la bancă, Josepha se afla în prăvălia coanei Hammond să ridice corespondența și oarece provizii, iar Mayme și Katie se duseseră la cizmărie.

La început, vuietul de copite ce răzbea din capătul orașului, unde se afla grajdul cu chirie, ultima clădire de pe stradă, nu atrase atenția nimănui.

În interiorul grajdului, de cum le auzi însă răcnetele, Henry știu că el era ținta furiei lor. Dădu să pășească afară, dar o salvă de gloanțe îi ateriză numaidecât la picioare, tăindu-i calea.

— Înapoi, Patterson, că de nu, ești un om mort! îi strigă unul dintre călăreții mascați.

Încă o răpăială fulgerătoare de gloanțe veni să întărească amenințarea.

Cât ai clipi, călăreții împresurară grajdul. Nu era cale de scăpare. Prima torță ateriză pe acoperiș înainte ca ecoul ultimei detunături să se stingă, iar alte zece îi urmară, incendiind pereții. Peste doar câteva secunde, clădirea era deja înconjurată de un cerc de foc.

Henry auzi pârâitul flăcărilor de îndată ce fu aruncată prima torță și se repezi să scoată din boxe cei trei-patru cai care, simțind în nări mirosul de fum, începuseră deja a necheza și a se cabra speriați.

Cu chiu, cu vai, Henry scoase patrupedele din boxe, după care ridică zăvorul ușii din dos și izbi ușa cu piciorul, deschizând-o

larg. Afară, limbile de foc se înălțau, dogoritoare, cât un stat de om. Henry făcu șocat câțiva pași înapoi și, strigând din străfundul bojocilor, se apucă a plesni înnebunit cailor cu cravașa până ce, într-un sfârșit, forăind îngroziți și buimaci, aceștia se năpustiră afară prin perdeaua de flăcări și fum.

— Păzea! țipară o seamă de călăreți, dându-și repede la o parte propriii cai.

— Nu-l lăsați să scape! strigă un altul. Strângeți rândurile... iar, de încercă să fugă, împușcați-l!

De îndată ce cailor din grajd trecură în galop nebun pe lângă ei, călăreții își reluară locurile, formând iarăși un cerc impenetrabil în jurul clădirii.

La auzul împușcăturilor, urmate rapid de fuiorul de fum ce se înălța deasupra grajdului cu chirie – un butoi cu pulbere încropit din paie și lemn uscat – toată lumea se repezi afară din prăvălii și din case să vadă care era pricina zarvei. Unul dintre primii bărbați care dădură fuga în stradă fu domnul Watson. Aruncând o privire spre grajd, acesta strigă numaidecât după brigada de pompieri. Peste doar câteva secunde, o duzină de bărbați alergau deja spre locul incendiului.

— A luat foc grajdul cu chirie! strigă cineva la bancă.

Auzind la rândul-i țipetele, Jeremiah Patterson, slujbașul domnului Watson, care lucra în depozit, ieși în stradă imediat după șeful său. Ward și Templeton veneau în fugă spre el dinspre bancă. Jeremiah nu stătu însă să-i aștepte. De cum văzu de unde venea fumul, se năpusti spre grajd.

De acum strada era plină de oameni ce alergau, strigând, din toate direcțiile.

Înăuntrul clădirii incendiate, Henry nu vedea nimic prin fumul gros și înecăcios. Totul în jur era negru. Înșfăcă o găleată pe jumătate plină de lângă nicovală și își turnă apa în cap și pe cămașă, după care se trânti la podea, cât mai departe de fum, încercând să inspire puținul aer ce reușea să pătrundă pe sub flăcări. Nu mai exista nicio cale de scăpare.

Vâlvătaiele care cuprinseseră fațada se înălțau deja trosnind spre cer. Incendiul era prea avansat ca brigada de pompieri amatori să mai spere că ar mai putea salva clădirea. Bărbații din întregul oraș alergau într-acolo strigând, dar o privire asupra grajdului a fost de ajuns ca să știe că era prea târziu. Orice ar fi încercat să facă altminteri, când se apropiară și dădură cu ochii de călăreții mascați ce încercuiau pârjolul, mai toți încetiniră intimidată pasul. Niciun grajd cu chirie nu merita riscul să fii ucis de către o poteră a *Klanului* – la cât erau de bezmetici, indivizii aceia probabil că n-ar fi ezitat să deschidă focul asupra orișicui ar fi încercat să intervină. Tot ce puteau face acum era să încerce a împiedica răspândirea incendiului.

Oamenii veneau mai departe din toate direcțiile, dar niciunul dintre ei nu nutrea mari speranțe că, după stingerea focului, se va mai găsi chiar și o urmă de viață înăuntru.

*

Bag seama că negrii din Statele Unite ale Americii n-or fi nici-când în stare să se gândească la ei înșiși fără a se gândi la sclavie.

Chiar mai mult decât culoarea pielii, sclavia a fost cea care ne-a definit – ca indivizi și ca rasă. Unii dintre noi aveam pielea mai închisă, iar alții mai deschisă la culoare (ca mine, bunăoară, care eram pe jumătate albă). Oricare ne-ar fi fost însă nuanța pielii, înainte de Războiul dintre State am fost cu toții sclavi și am știut ce înseamnă să fii vândut și cumpărat.

Firește că se găseau și negri liberi în Statele Unite, cei mai mulți în Nord, iar câțiva chiar și în Sud. Unii dintre ei avuseseră stăpâni albi mărinimoși care îi eliberaseră din proprie inițiativă, alții izbutiseră să își răscumpere libertatea, iar câțiva, precum Henry – deși mă îndoiesc că s-au găsit mulți ca el – își câștigaseră slobozenia în urma unui rămășag. Când Henry a izbutit bunăoară să strunească un armăsar ce era socotit de neîmblânzit, stăpânul lui s-a făcut foc și pară, gândind că negrul îl trăsese în piept, dar, cum făcuse pariul de față cu un megieș alb, n-a avut încotro și a trebuit să se țină de cuvânt. Așa că Henry și-a căpătat libertatea și, până la urmă, pașii l-au purtat la Greens Crossing.

Ci nici măcar negrii liberi din țara asta nu cred că se pot gândi la propria lor persoană fără a se gândi la sclavie – asta voiam eu să spun. A fi negru în vremurile acelea însemna fie să fii sclav tu însuși, fie să suferi pentru restul rasei tale înrobite. Acum, la câțiva ani după război, eram cu toții liberi, mulțumită lui Abraham Lincoln. Dar amintirile ne dureau încă pe toți.

Amintirea sclaviei îi va mistui pasămite mereu pe negrii din Statele Unite, oricât timp s-ar scurge. Poate că sclavia va rămâne mereu o parte a ceea ce însemna să fii un american de culoare.

În toată viața mea am cunoscut doar un singur om de culoare care n-a fost niciodată sclav. Se numea Micah Duff și venise din Nord. De curând, Micah se însurase cu prietena noastră, Emma, și cei doi se îndreptau acum spre Vest. Spre deosebire de Micah, care nu cunoscuse niciodată lanțurile robiei, proaspăta lui soață le cunoscuse. Și tocmai din pricina sclaviei îl pierduseră pe micul William, copilășul Emmei. Iată deci că până și un negru liber precum Micah Duff avea să cunoască pentru totdeauna durerea sclaviei.

Întrucât în copilărie fusesem sclavă, nu învățasem să citesc decât cu câțiva ani în urmă – mulțumită prietenei și verișoarei mele, Katie Clairborne – și încă tot nu citeam foarte bine. Nu avusesem parte de cine știe ce educație, căci sclavii nu erau învățați mai nimic în afară de a munci pe rupte. Tot ce știam despre lumea de dincolo de Rosewood (așa se numea plantația unde trăiam eu și Katie) am învățat din cărți sau de la Katie sau de la Templeton Daniels, tatăl meu. Dar încă tot nu știam mare lucru despre istorie, țări străine și nici măcar despre celelalte state americane.

Ci în curând aveam să aflu povestea cuiva care copilărise într-un loc îndepărtat, la fel de îndepărtat de Carolina de Nord cum era Chicago, unde crescuse Micah Duff, dar în direcția opusă. Ființa cu pricina se trăgea, vezi bine, de undeva de lângă New Orleans, unde fluviul Mississippi se varsă în Golful Mexic – un loc unde vremea face câteodată prăpăd.

Cu mult înainte de război

Era o noapte de toamnă. Focul de tabără mocnea, gata să se stingă, sub cerul Louisianei.

Ultimii tăciuni scânteiau roșietici în maldărul de cenușă. Credincioșii negri din satul sclavilor de pe plantația De Seille care se adunaseră să înalțe cântări de slavă se împrăștiaseră mai toți pe la colibe.

O negresă de vreo șase-șapte ani ședea fixând focul ce ardea înăbușit, cu spatele rezemat de un copac și ochii aproape închiși, într-o piroteală plină de pace. Cuvintele ultimei cântări îi răsunau încă în minte.

*Când la sălașu' ăl sfânt om ajunge
Lacrimi pe-obraji nu ne-or mai curge
Și slobozi om fi.*

Frunzișul foșni, trezind-o din amorțeală. Când deschise ochii, văzu un băiat înalt, cu vreo trei-patru ani mai mare decât ea, care se furișă până la foc și, ghemuindu-se, se apucă a scormoni cu un băț în jărat.

— Ce faci acolo', mă Mose? întrebă fetița.

Băiatul tresări și privi în jur.

— Tot acilea ești, Seffie?

— M-a furat somnu'.

— Iaca, adus-am niscaiva nuci să le coc pe jar. Nu vrei și tu una? o întrebă, întinzându-i o nucă pecan rotofeie, în coajă.

Fata scutură din cap.

— Mâncat-am deja pe săturate.

— Atunci fă bine și te du acas', că te cată mamă-ta, o îndemnă băiatul pe nume Mose.

Fata se ridică încet și se apropie de foc.

— Chiar ai de gând să coci nucile celea?

— De ce nu le-aș coace?

— E prea târziu.

— Nu și pentru mine. Focu-i numa' bun pentru copt.

Băiatul scoase trei-patru nuci din buzunar și le azvârli în cenușa de pe margine, învârtindu-le cu bățul să nu ia foc.

— De un' le ai? îl iscodi fetița.

— Le-am găsit pe jos, un' or căzut din pomii ceia.

— Găsește-mi un băț, Mose, că vreau să mă joc și io cu focu'.

— Io coc nuci, Seffie, nu mă joc. Ș-apoi, tu ești prea mică să te joci cu un foc din asta. Focu-i periculos, nu-i joacă de copii.

Seffie se așeză și pironi tăciunii roșietici, vrăjită de scânteierea lor, în vreme ce Mose răscolea mai departe cu bățul grămăjoara de nuci de pe margine, a căror coajă începea de acum să se înne-grească și să fumege.

După încă un minut, două, le rostogoli spre el cu vârful nuielei, după care așteptă nerăbdător să se răcească.

— Sigur nu vrei și tu o nucă de-asta frumoasă? o întrebă el, luând o nucă pecan în căușul palmelor și săltând-o dintr-o mână într-alta să nu se ardă.

Prea somnoroasă ca să-i poată măcar răspunde, fetița pe nume Seffie se ridică și se îndepărtă încet, lăsându-l singur cu focul mocnit și mica-i comoară de nuci.

Când ajunse la șirul de cocioabe, o negresă voinică tăbări val-vârtej asupra ei și o hâșâi spre una dintre colibe.

— Pe unde-mi umblași, mă copilă? o luă la rost mamă-sa. Căutatu-te-am peste tot! Hai, treci repejor înăuntru, că trecut-a de mult ora de culcare.